

סכר בית זית

עונה מומלצת: סוף החורף והאביב.

התאמה: כל המשפחה.

קושי מסלול: קל מאוד!

אורך מסלול: כ- 6 ק"מ.

משך מסלול: כשלוש שעות בניחותא.

מפה: מפת סימון שבילים מס' 9, "מבואות ירושלים".

(מהדורה אחרונה ומעודכנת ביותר הודפסה בשנת 2011).

הגעה מהמרכז: נוסעים בכביש מס' 1 עד הפניה למוצא תחתית ולבית זית. בפיצול הסמוך לפניה פונים ימינה, לעבר מושב בית-זית. חונים בהתרחבות שנמצאת מיד אחרי תחנת האוטובוס. כשצועדים חמישים מטר לכיוון כביש מס' 1 ישנה דרך עפר הגולשת שמאלה, למטה. השביל שלנו, איננו מסומן בסימון שבילים.

* כדי להגיע אל עקבות הדינוזאורים יש להמשיך ולנסוע אל מושב בית זית. בכניסה למושב ממשיכים לנסוע ישר. מיד אחרי מגדל המים פונים ימינה וחונים בסמוך לקופת החולים. מעבר לכביש נמצאת "סמטת הדינוזאורים" ובחלקה הפתוחה הראשונה משמאל נמצאות העקבות.

* אתר עקבת הדינוזאורים סגור בדרך כלל. ניתן לקבל את המפתחות במזכירות מושב בית זית

הפועלת בימים ראשון עד חמישי בין 9:00 ל-14:00. טלפון: 02-5346334. הכניסה חינם.

* המסלול הלוך חזור, אין צורך בהקפצת רכבים. רוב המסלול גם אפשרי ברכבי שטח.

מאגר בית זית הוא פינה נעלמה הסמוכה לכביש ירושלים תל אביב. מנקודת ההתחלה נמשך השביל שמאלה, פחות או יותר על אותנו קו גובה, לאורך גדתו המזרחית של נחל שורק. דרך העפר נפרצה לאורכה של טרסה, אחת מאותן מדרגות מלאכותיות שנועדו לאפשר יצירת חלקות חקלאיות בשטח הררי. פה ושם אפשר להבחין בשרידי שומרה מציצה מתוך הצמחייה, עדות לחיים כפריים שהיו כאן בעבר. שומרה היא מבנה אבנים עגול שבו נהגו המקומיים לאחסן את התוצרת החקלאית וגם לנו בו בתקופה שבה העבודה בשדות הייתה בוערת כדי לשמור על תוצרתם. המילה נגזרת מהשורש השמי ש.מ.ר. - בהיותו של המבנה מעין מחסן ומגדל תצפית לשומר על השדות. עדיין ניתן לראות שרידים למטעים ששגשוו כאן בעבר. בולטים מכל הם עצי השקד שבסוף החורף מצטיינים בגודש פריחה ומיד לאחר מכן מוריקים בירוק הבהיר והרענן של לבלוב עלוותם.

לא אחת ניתן לראות כאן צבאים ארץ ישראלים נמלטים ועם מזל גדול יותר גם תנים, שועלים מצויים וצבוע מפוספס. השביל מוביל אל מתחת לבתיו המערביים הקיצוניים של מושב בית זית, בסמוך לשפת המים. יש כאן שפע פינות לערוך בהן פיקניק. אם רוצים, אפשר להקיף את המאגר גם ממערב. לשם כך צריך לרדת מהשביל ולהתחבר אל אחת הדרכים הממשיכות ימינה לעבר גדתו הנגדית של האגם. בכל מקרה, אלא אם כן מקיפים את הסכר עצמו הדרך חזרה חולפת פחות או יותר באותו תווי.

נחל שורק הוא אחד הנחלים הגדולים ביותר המנקזים את צידם המערבי של הרי יהודה. אומנם מדובר בנחל אכזב, אך בעקבות גשמים הזרימה בו עזה. מסיבה זו עלתה בשעתו היוזמה לסכור אותו ולאגום את מימיו. לא היו כאן כל מחשבות על הקמתו של אתר נופש כזה או אחר. המחשבה הייתה פרקטית הרבה יותר; על ידי יצירת המאגר קיוו

יותם יעקבסון

הרצאות, צילום ומתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

שהמים יחלחלו לקרקע ויעשירו את אקוויפר ההר, מאגר חשוב של מי תהום שבעשורים האחרונים הולך ומתדלדל. אבוי! מישהו לא בדק את כיוון ושיפוע שכבות הסלע באזור בו הוקם המפעל. המים אכן נעצרים על ידי הסכר ובעקבות גשמים אף יוצרים אגם גדול המזכיר נופי חוצלארץ בזעיר אנפין. המים אומנם מחלחלים בקרקע, ואפילו די מהר, אולם בגלל כיוון המיוחד של שכבות הסלע הם מוצאים את דרכם חיש מהרה אל ים המלח מבלי שיעשירו את האקוויפר כלל. בדיקות רדיואקטיביות הוכיחו שאותם מים שנאגרים כאן ומחלחלים, נובעים תוך זמן קצר בעיינות צורים, הלא הם עיינות פשחה, על גדות האגם הנמוך בעולם. מובן שהסכר לא ממש ממלא את ייעודו. זו גם הסיבה שהמאגר לא מאריך ימים ומתייבש במהירות. כך או אחרת, כל עוד מניחים את ענייני משק המים של המדינה בצד, ניתן בהחלט ליהנות ממשטח כחול של מים שבו משתקפות השקדיות, ההרים סביב והישובים הסמוכים, בעיקר מוצא עילית ומעוז ציון. אכן, מראה ההשתקפות במים נדיר למדי במקומותינו. לפני שנפרדים מהאזור כדאי לפקוד אטרקציה סמוכה ולא מוכרת. במושב בית זית נמצא אתר ייחודי בקנה מידה עולמי (ולמרות זאת הוא מוזנח בצורה פושעת); מאובנים של עקבות דינוזאורים. אי אז, לפני כמאה מיליון שנים היה האזור ביצתי. דינוזאור שחלף כאן הטביע את עקבותיו בבוץ הלח שהלך והתאבן והיה למשטח סלע. האתר עשוי לאכזב מעט, העקבות בסך הכל דומות לעקבות של ציפור ענקית. ציור הקיר שהוצב במקום הושחת קשה ולדגם בגודל טבעי של הדינוזאור שניצב כאן בעבר אין כבר זכר, אך בכל זאת זה מקום שכדאי להכיר, ולו מפאת ייחודו.

עודכן בתאריך 2.12.1011

כל הזכויות שמורות ליותם יעקבסון ©